

**Masarykova univerzita v Brně
Fakulta informatiky
Ateliér grafického designu a multimédií**

FOTOGRAFIE I a II

Návrh cvičení na školní rok 2007-08

**Vypracoval: Mgr. Jiří Víšek
v Brně 11. 9. 2005
upraveno pro nový školní rok
1. 10. 2006 a 25. 8. 2007**

Seznam cvičení:

- 01 Barva ve fotografii
- 02 Exponometrie
- 03 Figura v ateliéru I
- 04 Linie
- 05 Makrofotografie
- 06 Portrét I
- 07 Světlo I
- 08 Stylizační prvky při vzniku snímku
- 09 Zátíší
- 10 Živá fotografie

Organizační připomínky:

Konzultační hodina: středa 12,45 – 13,45

Výuka fotografie: středa 14,00 – 16,00 a 16,00 – 18,00

Můj mobil: 732 49 00 38

V každém semestru se odevzdávají **3** cvičení

V 1. semestru si vyberete z nabídky cvičení číslo: 1, 2, 4, 7, 9

V 2. semestru z nabídky č. 3, 5, 6, 8, 10.

Ideální stav nastane, když celá skupina vyčerpá všechny nabídky cvičení.

Prakticky se provedou s celou skupinou ukázky těchto cvičení:

1, 3, 4, 3, 6, 8, 9. Cvičení 2 – exponometrie můžete provést samostatně a z cvičení 10 živá fotografie budeme se zájemci fotografovat divadelní představení studentů JAMU. Další části cvičení 10 realizujeme podle potřeby fakulty

a podle vlastních návrhů.

Osobní aktivita, kterou můžeme nazvat **volná tvorba**, je vítána.

Pokud půjde o smysluplnou práci volí student jen dva úkoly z nabídky + svoji volnou tvorbu.

Za splněnou práci na konci semestru považuji nejméně dvě varianty snímků třech ateliérových cvičení na A4, nebo místo jednoho ateliérového cvičení 10 neupravených snímků živé fotografie anebo volné tvorby.

Konzultace před odevzdáním je nutná.

Kromě upravených snímků na A4 musí být v samostatné složce i původní neupravené snímky pro tisk ve formátu A2 pro případnou výstavu.

Popis odevzdávaných CD:

Název cvičení , Fotografie I nebo II, AGD a MM, jméno, rok.

/nesmazatelným fixem/

Název soubor dat bude obsahovat : **jméno, rok, složka: název cvičení.**

Na CD může být několik cvičení.

Například:

Linie, Portrét, Světlo 3, Fotografie I, /fixem na CD/

AGD a MM, FIMU Jan Novák, 2007

J. Novák 07 /název celého souboru na CD/

Linie 1 /název první složky/

Portrét /název druhé složky/

Světlo 3 /název třetí složky/

neupravené

/použité snímky v původní velikosti/

01 Barva ve fotografii

Navazuje na zadání stavba a skladba obrazu a další cvičení na FAMU v osmdesátých letech. Původně se odevzdávaly kinofilmové diapozitivy, kartány s fotografiemi a malba temperou.

Zadání:

01 01 Barevná stavba

- a: snímek z nepestrých barev
- b: snímek barevně monochromní
- c: barevná dominanta a odbarvený snímek
- d: barevný kontrast
- e: předmět nasvícený světlem různé teploty chromatičnosti

01 02 Spektrum

Vyfotografujte výtvarně kultivovaný snímek pokud možno nepestré reality a na počítači vytvořte barevné spektrum od fialové až po červenou z duplikátů snímku tohoto snímku

01 03 Valér

V ateliéru vyfotografujte portrét – siluetu a metodou sendviče vytvořte montáž několika vysoce kontrastních černobílých portrétů v jedné ploše. Vzniklé černé a bílé plochy nahraďte valéry jedné barvy.

Přístroj:

Nikon D200 s příslušenstvím, stativ.

Světlo:

Podle reálných podmínek v exteriéru, v ateliéru zábleskové a žárovkové světlo.

Odevzdává se:

U cvičení **Barevná stavba**:

nejméně dvě z pěti nabídnutých témat na A4
a původní neupravené snímky

U cvičení **Spektrum**:

původní snímek zhruba 10x12 cm a pod ním škála šesti duplikátů rozměrů 6x3 cm ve formátu A4. na šířku, 300 dpi, formát JPG.

Ve složce bude i snímek v neupravené podobě.

U cvičení **Valér**:

jedna montáž na A4 v rozlišení 300 dpi. Formát JPG.
Ve složce budou i původní portréty v neupravené podobě.

02 Exponometrie

Toto zadání vychází z cvičení FAMU při kterém se ověřovala pružnost černobílého negativu a možnosti úpravy zvětšováním na papíry různé gradace. V našem případě jde o dynamiku snímku a úpravy jasu a kontrastu funkcí **úrovně** ve photoshopu.

Zadání:

Oreprodukuje polotónově bohatou reprodukci obrazu, například pohlednici na plný formát fotoaparátu v sérii expozic: -2EV, -1EV, 0EV, +1EV, +2EV. Snímky podexpozice a přeexpozice se pomocí photoshopu upravíte do podoby snímku 0EV. Na formátu A4 vznikne tato tabulka snímků:

Podexponovaný /nejtmavší/ -2EV	Podexponovaný -1EV	Správně exponovaný snímek 0EV	Přeexponovaný +1EV	Přeexponovaný /nejsvětější/ +2EV
Upravený -2EV	Upravený -1EV	Neupravený Duplikát 0EV	Upravený +1EV	Upravený +2EV
Popisy -2EV	k snímkům -1EV	1 až 5: 0EV	+1EV	+2EV

Jde o to, že správná expozice je u digitální fotografie věc stejně zásadní jako u snímků na barevné diapozitivy, které mají obdobně malou pružnost jako je dynamika digitálního snímku. Dále platí, že podexpozice je menší chyba jako přeexpozice, ale také podexponované snímky mají po úpravě nedostatky v rozladění barevnosti a zvýšení šumu.

Přístroj:

Digitální. Citlivost střední. Rozlišení střední – snímky budou malé na A4. Stativ vítán. Ohnisko objektivu spíše delší než širokoúhlé nastavení.

Světlo:

Ideálně dvě zábleskové lampy pro reprodukce. Jinak v exteriéru měkké světlo, žádné reflexy na předloze, dostatečně krátká expozice 1/125 s.

Odevzdává se:

Na CD upravená série snímků umístěná ve formátu A4 na šířku. Viz tabulka.

03 Figura v ateliéru I

Toto cvičení jsem poprvé zadal na ŠUR v Brně v roce 1989. Jde o procvičení svícení postavy na nekonečném pozadí s využitím různých ohnisek objektivu. Cvičení figura ležící stojící a sedící fotografovali studenti Designu a Konceptu na FAVU v Brně na začátku devadesátých let. Šlo o studii různých poloh postavy vůči fotografickému přístroji.

Zadání:

Figura ležící, širokoúhlý objektiv, nadhled

Figura sedící, základní objektiv, přístroj v ose kompozice

Figura stojící, teleobjektiv, osa objektivu ve výšce kolenou

Kompozice postavy musí být stále na ploše nekonečného šedého pozadí, polohy postavy by mohly posloužit jako studie pro sochaře.

Přístroje:

Nikon D200 s objektivy, stativ. Vybavení ateliéru.

Světlo:

Zábleskové světlo s rozptylnými velkoplošnými nástavci.

Rovnoměrné boční nasvícení začneme od stojící figury.

Poměr nasvětlené a zastíněné části figury 1 : 1/2 maximálně 1: 1/4

Odevzdává se:

Trojice snímků fotografovaná na výšku v jednom formátu A4. Předpokládaný rozměr jednoho snímku: 8x12 cm. Ve složce budou i původní neupravené snímky.

04 Linie

Jde o základní cvičení fotografických středních škol. V sérii čtyř snímků architektury v jednom slohu nebo směru student procvičuje kompozici obrazu, podání polotónů, kompoziční návaznost vybraných záběrů v ploše A4, ostrost obrazu v celé ploše snímku a práci se světlem v exteriéru.

Zadání:

Vyfotografujte sérii snímků detailů architektury a silničních komunikací, aby se mohly zvolit čtyři záběry, které na sebe navazují liniemi i tonalitou.

Přístroj:

Digitální přístroj, stativ, nastavení vysokého clonového čísla, střední citlivost. Podání snímků – černobílé. Vyšší rozlišení.

Světlo:

Využití rozptýleného světla, ale také dramatického bočního slunečního světla. Podle toho korigovat expozici – u kontrastního světla jít do podexpozice. Z důvodu jednotnosti série volíme jen jeden typ osvětlení a jeden architektonický sloh.

Odevzdává se:

CD se čtyřmi černobílými snímky na výšku nebo na šířku ve formátu A4. Jednotlivý snímek vychází z formátu A5. Mezi snímky 2 cm mezera. Rozlišení 300 dpi. Uloženo ve formátu JPG.

Ve složce budou i původní neupravené snímky.

05 Makrofotografie

Toto téma se stalo experimentální tvorbou už v meziválečných letech a v současnosti je běžným zadáním na fotografických školách, není tedy pouze doménou vědecké fotografie. V našem případě jde o studii přírodnin – kámen, kůra, dřevo listy rostlin a podobně. Na snímku se pracuje s úmyslnou neostrotí v prostoru předmětů. Velký detail reality v makrofotografii umožňuje abstrahovat prosté předměty a posouvá snímek do výtvarné roviny. Na SUPŠ v Uherském Hradišti šlo v devadesátých letech o detail 6x6 cm, fotografovaný v poměru 1:1, zvětšený v klasické černobílé fotografii do velikosti 50x50 cm.

Zadání:

Z vybraných přírodnin sestavte nahodilou plošnou kompozici v rozměrech zhruba 30x30 cm. Maximálním přiblížením vyhledejte tři vhodné výřezy. Jde o to, aby snímek působil jako abstraktní obraz a ne jako technický popisný snímek. Volbou minimální clony pracujte s rozostřením některých ploch. Snímky mohou být černobílé, barevně střídme, ale i barevné.

Přístroj:

Digitální přístroj s funkcí **makro** a Nikon D200 s makro objektivem.
Stativ umožňující fotografovat kolmo dolů a z blízka nutný.
Maximální rozlišení, střední citlivost.

Světlo:

Velkoplošný světelný zdroj, který rovnoměrně vysvítí plochu 30 x 30 cm. Vhodné jsou i přídavné bílé odrazné plochy.

Odevzdává se:

Dva snímky každý na jedné ploše A4, rozlišení 300 dpi,
formát snímku: JPG. Ve složce budou i neupravené snímky.

06 Portrét I

Toto téma, běžné v historii fotografie od čtyřicátých let 19. století můžeme rozdělit na portrét v ateliéru, exteriéru. Dále na autoportrét, realistický portrét osobnosti, výtvarně stylizovaný portrét a portrét v dokumentární fotografii.

Zadání:

V ateliéru vyfotografujte autoportrét s šedou tabulkou na bílém pozadí, jeden snímek bude s bílou odraznou plochou a druhý s černou pohlcující plochou a ověřte v photoshopu správnou expozici, barevnost a histogram. Po vyhodnocení vyfotografujte autoportrét s fotografickým atributem a nejvhodnějším nasvícením

Přístroje:

Nikon D 200, ohnisko objektivu 70 mm, stativ. Střední citlivost, nejvyšší rozlišení. .

Světlo:

Velkoplošný světelný zdroj a odrazné plochy

Odevzdává se:

Dva snímky autoportrétu na CD, každý samostatně na A4.

Rozlišení 300 dpi. Formát JPG. Ve složce budou i neupravené snímky.

07 Světlo I

Toto téma je zahrnuto do zadání jako základní stavební prvek fotografie, který doporučuji procvičit. Jedná se o ateliérovou práci, kde na úkolu jednoduché zátiší,

kov a sklo vyzkoušíme tyto varianty svícení:

V podstatě jde o základní cvičení FAMU.

1. rozptýlené světlo
2. směrově rozptýlené světlo spíše boční než čelní
3. bodové boční světlo
4. protisvětlo
5. světelný zdroj součástí snímku
6. kresba světlem

Zadání:

Podle uvedených typů svícení vyfotografujte jednoduché zátiší – tři předměty na nekonečném pozadí. Jeden předmět bude černý, jeden polomatný střední tonality a jeden lesklý. Kov bude kuchyňské náčiní a sklo použijeme technické bez dekoru. Kresba světlem se provede malým pohybujícím se světelným zdrojem v zatemněném ateliéru.

Přístroje:

Nikon D200, nejnižší citlivost, vyšší rozlišení.

Světlo:

Podle zadání. Světelný zdroj – záblesková lampa s různými nastavci, pauzák, baterka, svíčka, odrazné a pohlcující plochy.

Odevzdává se:

CD se dvěma variantami snímků jednoho z úkolů na jedné A4. Rozlišení 300 dpi. Formát JPG. Ve složce budou i původní neupravené snímky.

08 Stylizační prvky při vzniku snímku

Než začneme upravovat snímek na počítači, podíváme se na postupy, které mohou ozvláštnit fotografický obraz při samotném vzniku snímku.

Jde o základní, léty ověřené postupy, které posouvají informativní fotografii do subjektivnější polohy. Samozřejmě z nás cvičení neudělá větší umělce.

Při vzniku snímku použijeme tyto stylizační prvky:

1. Pohybová neostrost a nezaostření objektivu
2. Využití výrazně širokoúhlého objektivu
3. Úhel pohledu – nadhled a podhled
4. Světlo – výraznější uplatnění světla, než samotné faktorové osvětlení
5. Podexpoze a přeexpoze.

Zadání:

To cvičení se bude realizovat v Lužánkách hned na začátku semestru.

Přístroje:

Nikon D70, Nikon D 200, citlivost podle potřeby, rozlišení vyšší, stativ.

Osvětlení:

Pokud jde o bod 4, využití bočního slunečního světla a protisvětla. Vržený stín může hrát také důležitou roli.

Odevzdává se:

Dva upravené snímky do formátu A4 s rozlišením 300dpi, formát JPG a neupravené snímky.

09 Zátíší

Je to opět základní cvičení fotografických škol. Kromě kompozice, práce se světlem a podání polotónů jde i o pochopení tohoto žánru od holandského malířského zátíší 17. století až po fotografické zátíší meziválečné doby a současné trendy.

Zadání:

a: napodobení klasického malířského zátíší

b.napodobení klasiků fotografie zátíší - Josefa Sudka a Jana Svobodu

c:napodobení avantgardně chápaného zátíší J. Funkeho a E. Wiškovského

d:nalezené zátíší a zákoutí.

Půjde především o práci v ateliéru, upřesnění zadání nalezeného zákoutí a zátíší proběhne na začátku prosince, kdy zvolíme vhodný interiér.

Přístroje:

Nikon D70, D 200 nižší citlivost, vysoká clona, nejvyšší rozlišení. stativy, stoly a rekvizity podle zadání.

Světlo:

Velkoplošný světelný zdroj světla, rozptylné plochy, bodový zdroj světla.

Odevzdávají se:

Dvě z pěti fotografií na samostatném formátu A4 nebo odvozeniny formátu A4, rozlišení 300 dpi , formát JPG. Barevné i černobílé fotografie. a neupravené snímky.

10 Živá fotografie

Pod tímto termínem chápeme fotografii lidí, tedy reportáž, dokumentární fotografii a sociální fotografii i koncipované fotografie v duchu sociálního portrétu.

Zadání:

1. Vernisáž školy
2. privát, koleje
3. studenti
4. sportovní reportáž
5. medailon významného pedagoga školy
6. komunita, sociální skupina, městská lokalita
7. koncert, divadlo

Jde často o dlouhodobější téma. Na konci listopadu předloží studenti explikaci co, kdy a kde chtějí fotografovat. Práce se bude odevzdávat v druhém semestru. Vzhledem k omezenému počtu hodin si každý vybere jedno z nabízených témat tak, aby skupina vyčerpala pokud možno celou nabídku. Jako loni bude skupina zájemců v květnu dokumentovat divadelní představení studentů JAMU.

Přístroj:

Nikon D70, Nikon 200, vyšší citlivost, program na odstranění šumu

Světlo:

Přirozené světlo, bez použití vestavěného zábleskového světla.

Odevzdává se:

Všechny fotografie na CD tak, jak byly nafotografovány – tedy neupravené.

Konečný výběr provedete v konzultačních hodinách.

Snímky poslouží pro archiv naší fakulty a divadelní fotografie pro archiv JAMU.